
Zittingsdocument

B9-0163/2024

8.3.2024

ONTWERPRESOLUTIE

naar aanleiding van een verklaring van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid

ingediend overeenkomstig artikel 132, lid 2, van het Reglement

over nauwere banden tussen de EU en Armenië en de noodzaak van een vredesovereenkomst tussen Azerbeidzjan en Armenië (2024/2580(RSP))

**Viola von Cramon-Taubadel, Marie Toussaint, Markéta Gregorová,
Bronis Ropé**
namens de Verts/ALE-Fractie

Resolutie van het Europees Parlement over nauwere banden tussen de EU en Armenië en de noodzaak van een vredesovereenkomst tussen Azerbeidzjan en Armenië (2024/2580(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien artikel 49 van het Verdrag betreffende de Europese Unie,
  - gezien de brede en versterkte partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Armenië¹,
  - gezien de gezamenlijke persverklaring van 13 februari 2024 naar aanleiding van de vijfde bijeenkomst van de Partnerschapsraad EU-Armenië,
  - gezien het verslag over de uitvoering van het partnerschap met Armenië van 12 februari 2024,
  - gezien de routekaart van de EU voor samenwerking met het maatschappelijk middenveld in Armenië in de periode 2021-2027,
  - gezien de verklaring van 5 oktober 2023 van premier Nikol Pasjinian van Armenië, voorzitter Michel van de Europese Raad, president Macron van Frankrijk, en kanselier Scholz van Duitsland,
  - gezien de gezamenlijke verklaring van 5 oktober 2023 van Ursula von der Leyen, voorzitter van de Commissie, en premier Nikol Pasjinian van Armenië,
  - gezien de toespraak van de Armeense premier, Nikol Pasjinian, tot de plenaire vergadering van het Europees Parlement op 17 oktober 2023,
  - gezien de beschikking van het Internationaal Gerechtshof inzake de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (*Armenië tegen Azerbeidzjan*) van 17 november 2023,
  - gezien de Verklaring van Almaty van 1991,
  - gezien artikel 132, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de betrekkingen tussen de EU en Armenië gebaseerd zijn op gemeenschappelijke waarden, zoals democratie, de rechtsstaat, mensenrechten en fundamentele vrijheden, en op een gedeeld belang bij de betrokkenheid van Armenië bij economische en politieke hervormingen en regionale samenwerking, onder meer in het kader van het Oostelijk Partnerschap;
- B. overwegende dat Armenië na de revolutie van 2018 steeds de waarden zoals vastgelegd in de EU-Verdragen heeft bevorderd en volgens de democratie-index 2023 van *The Economist* de toonaangevende democratie in de regio is;

---

¹ [PB L 23 van 26.1.2018, blz. 4.](#)

- C. overwegende dat Armenië heeft aangegeven zijn partnerschap en samenwerking met de EU verder te willen verdiepen en ontwikkelen, waaronder middels bilaterale betrekkingen en in de context van het regionaal beleidskader van het Oostelijk Partnerschap;
- D. overwegende dat de Partnerschapsraad EU-Armenië op 13 februari 2024 voor de vijfde keer bijeen is gekomen in Brussel; overwegende dat tijdens de bijeenkomst is bevestigd dat de EU en Armenië er wederzijds belang bij hebben om hun betrekkingen op basis van gemeenschappelijke waarden te versterken en te verdiepen, en dat zij zich hiervoor zullen inzetten; overwegende dat de partijen hebben afgesproken een nieuwe partnerschaps-agenda EU-Armenië te zullen ontwikkelen, waarin ambitieuzere gezamenlijke prioriteiten voor samenwerking op alle gebieden worden vastgelegd;
- E. overwegende dat de Commissie op 5 oktober 2023 aanvullende steunmaatregelen voor Armenië heeft aangekondigd, waaronder nog eens 5,25 miljoen EUR aan noodhulp, extra financiering voor het programma EU4Peace, additionele jaarlijkse programma's voor begrotingssteun, technische bijstand op de gebieden luchtvaart- en nucleaire veiligheid, en het economisch en investeringsplan voor steun voor infrastructuur, sociale bescherming en duurzame-energieoplossingen;
- F. overwegende dat Armenië onverminderd met fundamentele economische uitdagingen wordt geconfronteerd, hoewel het land significante vooruitgang heeft geboekt op het vlak van macro-economische en structurele hervormingen; overwegende dat de Armeense economie nog altijd sterk afhankelijk is van Rusland, hetgeen blijkt uit het gegeven dat 35 % van de buitenlandse handel van Armenië met juist dat land plaatsvindt; overwegende dat Rusland via bevoorradingketens die door derde landen lopen, waaronder Armenië, toegang blijft houden tot goederen op de EU-sanctielijst; overwegende dat de Armeense exporten naar Rusland, na de invoering van de sancties van de EU tegen Rusland, in 2022 verdrievoudigd zijn en in de periode januari-augustus 2023 nog eens verdubbeld zijn;
- G. overwegende dat Armenië zijn deelname aan de door Moskou geleide Verdragsorganisatie voor collectieve veiligheid (CSTO) heeft bevroren toen bleek dat Rusland niet bereid was Armenië te verdedigen tegen de agressie van Azerbeidzjan; overwegende dat er nog steeds duizenden Russische soldaten op Armeens grondgebied gestationeerd zijn en dat de veiligheid van Armenië nog altijd gevaar loopt door de militaire dreiging die van Azerbeidzjan uitgaat;
- H. overwegende dat Armenië de territoriale integriteit van Azerbeidzjan bij meerdere gelegenheden heeft erkend, waaronder in de gezamenlijke verklaring van 5 oktober 2023 van premier Nikol Pasjinian, voorzitter Michel van de Europese Raad, president Macron van Frankrijk, en kanselier Scholz van Duitsland, maar dat Azerbeidzjan omgekeerd niet hetzelfde heeft gedaan;
- I. overwegende dat Azerbeidzjan, ondanks de door voorzitter Michel geleide vredesbesprekingen, op 19 september 2023 een offensief is gestart, waarna bijna de hele bevolking van Nagorno-Karabach het gebied in slechts enkele dagen is ontvlucht; overwegende dat Armenië meer dan 100 000 gedwongen ontheemden uit Nagorno-Karabach heeft opgenomen; overwegende dat Armenië heeft toegezegd alle vluchtelingen uit Nagorno-Karabach te zullen opvangen, maar dat het land de middelen

en een langetermijnplan ontbeert om passend tegemoet te komen aan de behoeften van de vluchtelingen;

- J. overwegende dat de uittocht van Armeniërs volgde op decennia van georkestreerde haatuitingen en pesterijen door het Azerbeidzjaanse leiderschap, met inbegrip van president Aliyev, tegen de etnisch Armeense bevolking; overwegende dat het "Military Trophy Park" in Baku, waar Armeniërs denigrerend worden afgebeeld, alsook de opzettelijk opruiende verklaringen de angst voor aanvallen en verdrijving bij de Armeense inwoners van Nagorno-Karabach verder hebben aangewakkerd;
- K. overwegende dat het Internationaal Gerechtshof Azerbeidzjan op 17 november 2023 heeft opgedragen ervoor te zorgen dat personen die Nagorno-Karabach na 19 september 2023 hebben verlaten en terug willen keren, alsmede personen die in Nagorno-Karabach zijn gebleven maar dat gebied nu alsnog willen verlaten, dat veilig en ongehinderd kunnen doen, en geen geweld of intimidatie te gebruiken waardoor ze zich genoodzaakt zouden zien te vluchten;
- L. overwegende dat veel sites met Armeens cultureel erfgoed en Armeense kunst in Nagorno-Karabach, zoals kerken, begraafplaatsen, *khachkars* (Armeense kruis-stenen), gevaar lopen beschadigd, vernietigd of veranderd te worden om sporen van de Armeense geschiedenis uit te wissen, zoals met sites met Armeens cultureel erfgoed in een andere regio van Azerbeidzjan (Nachitsjevan) reeds eerder is gebeurd;
- M. overwegende dat premier Pasjinian en president Aliyev van Azerbeidzjan elkaar op 17 februari 2024 in München voor de eerste keer na de aanval van Azerbeidzjan op Nagorno-Karabach in september 2023 hebben ontmoet, na bemiddeling van Olaf Scholz, de Duitse kanselier;
- N. overwegende dat premier Pasjinian op 15 en 16 februari liet weten dat Azerbeidzjan negatief had gereageerd op de recentste Armeense voorstellen voor een oplossing van het grensconflict, en aan heeft gegeven dat hij niet uitsluit dat Azerbeidzjan mogelijkere bezig was met het treffen van voorbereidingen voor "militaire operaties in sommige grensregio's met als doel deze uit te bouwen tot een grootschalige oorlog tegen de Republiek Armenië";
- O. overwegende dat zelfs indien de leveranties van Azerbeidzjaans gas aan de EU tegen 2027 zoals gepland tot 20 miljard kubieke meter zouden verdubbelen, het aandeel gas uit Azerbeidzjan op de EU-markt nog altijd onder de 4 % zou liggen; overwegende dat de EU de grootste exportmarkt van Azerbeidzjan is, waarmee dat land veel afhankelijker is van de EU dan de EU van Azerbeidzjan; overwegende dat Azerbeidzjan in november 2022 bekendmaakte een contract met Gazprom te hebben gesloten voor de levering van Russisch gas voor eigen gebruik om capaciteit voor de export naar de EU vrij te maken, waarmee het land de intentie van de EU om de Russische oorlog tegen Oekraïne niet te financieren, ondermijnde;
- P. overwegende dat op 1 maart 2024 de tweede ontmoeting van ministers van de Green Energy Advisory Council EU-Azerbeidzjan heeft plaatsgevonden in Baku; overwegende dat commissaris Simson Azerbeidzjan in haar toespraak een "betrouwbare energiepartner" heeft genoemd, en heeft benadrukt dat de EU "Azerbeidzjan altijd als een betrouwbare partner heeft gezien" en dat de "EU Azerbeidzjan ziet als een partner voor de lange termijn";

- Q. overwegende dat op 7 februari 2024 in Azerbeidzjan opnieuw schijnverkiezingen voor het ambt van president hebben plaatsgevonden; overwegende dat het regime-Aliyev onlangs de vrijheid van meningsuiting nog verder heeft beperkt middels een in november 2023 in gang gezette golf van arrestaties van mensenrechtenactivisten en onafhankelijke journalisten, waarvan de meesten nog altijd vast worden gehouden op grond van valse beschuldigingen; overwegende dat wat aan onafhankelijke media, organisaties van het maatschappelijk middenveld en kritische geluiden in het land nog over was door deze laatste aanvallen volledig het zwijgen op is gelegd;
1. juicht de Europese aspiraties van Armenië toe, alsook het feit dat het bereid is de banden met de Europese Unie aan te halen; feliciteert Armenië met zijn ambitieuze hervormingsagenda en met de veerkracht van zijn democratie in deze moeilijke tijden, in weerwil van het feit dat de veiligheid van het land gevaar loopt; geeft zijn ondubbelzinnige steun voor versterking van de betrekkingen tussen de EU en Armenië en voor de in gang gezette ontwikkeling van nauwere banden op alle gebieden, uitgaande van de behoeften van Armenië;
  2. verwelkomt in dit verband de resultaten van de vijfde ontmoeting van de Partnerschapsraad EU-Armenië; dringt erop aan de onlangs aangekondigde partnerschapsagenda EU-Armenië snel concreet invulling te geven, en hamert erop in de agenda ambitieuze toezeggingen op te nemen met betrekking tot politieke dialoog en hervormingen, democratie, de rechtsstaat en mensenrechten, economische, handels- en sectorale samenwerking, visaliberalisering, duurzaamheid en de groene transitie, de rechten van vrouwen, en de rechten van vluchtelingen en andere minderheden; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat het Armeense maatschappelijk middenveld op zinvolle wijze betrokken wordt bij de ontwikkeling van de nieuwe agenda;
  3. verzoekt de Commissie en de Raad te zorgen voor visumvrij reizen voor Armeniërs door op zo kort mogelijke termijn het startsein te geven voor de dialoog over visaliberalisering; stelt vast dat visumvrij reizen de interpersoonlijke contacten tussen Armenië en de EU zal bevorderen en aanzwengelen;
  4. verzoekt de Commissie en de lidstaten hun inspanningen gericht op intensivering van de “peer-to-peer”-contacten tussen Armenië en de lidstaten van de EU en de instellingen op te voeren, teneinde ervoor te zorgen dat de volgende generatie Armeniërs reeds de vruchten kan plukken van Europese integratie;
  5. verzoekt de Commissie en de lidstaten de economische verwevenheid met Armenië verder te ontwikkelen, waaronder via de CEPA; benadrukt dat versterking van de economische betrekkingen Armenië beter in staat zal stellen weg te bewegen van de huidige onevenredige economische afhankelijkheid van Rusland; verzoekt Armenië de ontduiking van de EU-sancties tegen Rusland aan te pakken;
  6. verzoekt de EU de banden met Armenië aan te halen middels de bouw van digitale en energie-infrastructuur, investeringen in energiebetrekkingen, en versterking van het vermogen van het land om desinformatie en andere vormen van hybride dreiging door autocratische actoren in de regio te bestrijden;
  7. verwelkomt het dat de Commissie op 5 oktober 2023 aanvullende steunmaatregelen voor Armenië heeft aangekondigd, waaronder het economisch en investeringsplan voor investeringen in infrastructuur, sociale bescherming en duurzame-energieoplossingen;

verzoekt in dit verband om toepassing van het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” bij investeringen in infrastructurele voorzieningen;

8. juicht het verder toe dat Armenië op 28 december 2023 een langetermijnstrategie voor emissiearme ontwikkeling heeft aangenomen, en spoort Armenië met klem aan zijn klimaatambities verder op te schalen om aansluiting te vinden bij de streefcijfers van de EU;
9. is ingenomen met het besluit van Armenië om het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof te ratificeren;
10. prijst Armenië voor zijn actieve participatie in het kader van het Oostelijk Partnerschap; stelt vast dat Oekraïne, Moldavië en Georgië inmiddels de status van kandidaat-lidstaat van de EU hebben; dringt derhalve aan op een constructieve herziening van het kader van het Oostelijk Partnerschap, teneinde de doelstellingen ervan te behouden en er tegelijkertijd voor te zorgen dat het “fit-for-purpose” is in de context van de veranderende dynamiek van zijn leden, naast prioritering van die doelstellingen die de waarden en beginselen van de EU eerbiedigen;
11. veroordeelt eens te meer de militaire campagne van Azerbeidzjan van september 2023 tegen Nagorno-Karabach; benadrukt dat deze aanval tot een onmiddellijke exodus van etnische Armeniërs naar Armenië heeft geleid, hetgeen gelijk staat aan etnische zuivering zoals gedefinieerd door de VN-Veiligheidsraad en als zodanig in strijd is met het internationaal recht; dringt aan op de volledige, onmiddellijke en doeltreffende implementatie van alle beschikkingen van het Internationaal Strafhof in de zaak over de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (*Armenië tegen Azerbeidzjan*);
12. veroordeelt de aanhoudende opruiende verklaringen van Azerbeidzjaanse functionarissen, met inbegrip van president Aliyev, die de Armeense etniciteit beschimpen en de territoriale integriteit van Armenië in twijfel trekken;
13. juicht het toe dat de EU nog eens 5,5 miljoen EUR aan humanitaire hulp ter beschikking stelt voor steun aan ontheemde Karabach-Armeniërs nadat die Nagorno-Karabach in 2023 massaal moesten verlaten; verzoekt de Commissie en de lidstaten in dit verband toe te zeggen langdurig humanitaire en technische steun aan Armenië te zullen bieden, gezien de grote uitdagingen in verband met hulpbronnen en planning die op het land afkomen, alsook gezien het aanzienlijke risico van armoede en sociale spanningen indien vluchtelingen niet passend worden gehuisvest en sociaal-economisch geïntegreerd; dringt er bij Armenië op aan een alomvattend plan voor de lange termijn te ontwikkelen voor huisvesting, integratie in de arbeidsmarkt en sociale diensten voor mensen die Nagorno-Karabach hebben moeten ontvluchten;
14. verwelkomt de versterkte aanwezigheid van de civiele EU-missie in Armenië (EUMA); betreurt de schendingen van staakt-het-vurens, zoals die waarbij onlangs - op 13 februari 2024 - vier Armeense soldaten door Azerbeidzjaanse beschietingen om het leven zijn gekomen in een vermeende “wraakactie” voor de verwonding van een Azerbeidzjaanse soldaat; maakt zich grote zorgen over berichten over Russische “vredestroepen” die waarnemers van EUMA de toegang tot Nerkin Hand in de zuidelijke provincie Syunik in Armenië hebben ontzegd;

15. beklemtoont zijn niet-aflatende steun voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit, territoriale integriteit en onschendbaarheid van de grenzen van Armenië; benadrukt verder dat Armenië het recht heeft niet akkoord te gaan met de voorstellen voor een corridor die het vasteland van Azerbeidzjan met Nachitsjevan verbindt, die moet worden gecontroleerd door Russische grenstroepen, zonder Armeense douane- of grenscontroles; maakt zich ernstige zorgen over de aanhoudend vijandige opstelling van Azerbeidzjan tegenover Armenië, hetgeen de angst voedt dat het opnieuw tot een geweldsuitbarsting zou kunnen komen; dringt er bij Azerbeidzjan op aan zijn ondubbelzinnige erkenning van de territoriale integriteit van Armenië te herbevestigen, in overeenstemming met de Verklaring van Almaty van 1991;
16. onderstreept het belang van het tot stand brengen van duurzame vrede en stabiliteit in de zuidelijke Kaukasus; dringt in dit verband aan op voortzetting van de onderhandelingen tussen Armenië en Azerbeidzjan over alle onopgeloste kwesties, met als doel een duurzaam en alomvattend vredesakkoord overeen te komen; juicht het toe dat premier Pasjinian en president Aliyev elkaar onlangs - op 17 februari 2024 - in de marge van de veiligheidsconferentie van München hebben ontmoet; verwelkomt de opstelling van Armenië om te goeder trouw onderhandelingen te voeren over een duurzame vrede, waaronder op grond van verschillende voorstellen, zoals de opening van regionale vervoersverbindingen in het kader van het project Crossroads of Peace; spoort de Commissie en de Raad aan ervoor te zorgen dat de EU de vredesbesprekingen op geloofwaardige en doeltreffende wijze kan blijven steunen;
17. verzoekt de Commissie om de diplomatieke en veiligheidsarchitectuur van de EU en de geopolitieke configuraties in de bredere regio van de zuidelijke Kaukasus dringend opnieuw te beoordelen in het licht van de nieuwe feiten ter plaatse en de belangen van landen als Rusland, Turkije en Iran, en ook om een strategie te ontwikkelen als antwoord op de groeiende trend van autocratische regimes die gewelddadig militair geweld boven diplomatieke inspanningen verkiezen;
18. verwelkomt het besluit van Armenië om zijn deelname aan de CSTO op te schorten en te onderzoeken hoe tot een meer betrouwbare veiligheidsarchitectuur kan worden gekomen; steunt het besluit van Armenië om de Russische Federatie te vragen haar grenswachten van de geheime dienst terug te trekken van zijn nationale luchthaven;
19. benadrukt dat het feit dat de EU zowel in 2020 als in 2023 niet passend heeft gereageerd op het Azerbeidzjaanse geweld een gevaarlijk precedent vormt; verzoekt de Commissie nogmaals de betrekkingen van de EU met Azerbeidzjan aan een alomvattende herbeoordeling te onderwerpen; onderstreept dat de EU de president van Azerbeidzjan duidelijk moet maken dat elke schending van het Armeense grondgebied de zwaarst mogelijke consequenties zal hebben; roept opnieuw op tot gerichte sancties tegen de regeringsfunctionarissen in Baku die verantwoordelijk zijn voor de schendingen van de staakt-het-vurens en de inbreuken op de mensenrechten in Nagorno-Karabach;
20. benadrukt dat de Azerbeidzjaanse militaire agressie in 2023 de dubbele moraal van de EU heeft blootgelegd tegenover sommige autocratische regimes: de ene dag bekritiseert zij hun veronachtzaming van de mensenrechten en vreedzame diplomatie, en de volgende dag kondigt zij onvoorwaardelijke energiedeals met hen aan, hetgeen elke invloed ondermijnt die de EU wil hebben bij het aanmoedigen van fundamentele democratisering in deze landen en het ontmoedigen van militair optreden tegen onze

democratische partners;

21. roept er nogmaals toe op het Memorandum of Understanding over een strategisch partnerschap op het gebied van energie met Azerbeidzjan in de koelkast te zetten, aangezien afhankelijkheid van autocratische regimes om in de energiebehoeften van de EU te voorzien niet alleen moreel twijfelachtig is, maar ook politiek onhoudbaar indien de EU daadwerkelijk een eind wil maken aan haar energie-afhankelijkheid van autocratische regimes;
22. neemt kennis van de tweede ontmoeting van de ministers van de Green Energy Advisory Council EU-Armenië in Baku op 1 maart 2024, en betreurt het ten zeerste dat commissaris Simson Azerbeidzjan een “betrouwbare energiepartner” heeft genoemd; verzoekt commissaris Simson vóór het eind van de vergaderperiode met het Parlement in gesprek te gaan over de oproep van het Parlement om het Memorandum of Understanding over een strategisch partnerschap op het gebied van energie met Azerbeidzjan in de koelkast te zetten;
23. verzoekt de Commissie in haar contacten met Azerbeidzjan eerst en vooral aandacht te besteden aan de ontstellende mensenrechtensituatie in dat land; maakt zich grote zorgen over de recente golf van arrestaties van journalisten en mensenrechtenactivisten in Azerbeidzjan; is van oordeel dat de handelsbetrekkingen met Azerbeidzjan alleen verder kunnen worden geïntensiveerd indien dat land de situatie van de mensenrechten aanzienlijk verbeterd en alle gevangenen die op onrechtmatige gronden worden vastgehouden, vrijlaat, waaronder dr Gubad Ibadoghlu, Ulvi Hasanli, Sevinc Vaqifgizi, Aziz Orujov, Rufat Muradli, Hafiz Babali, Mahammad Kekalov, Nargiz Absalamova en Tofiq Yagublu;
24. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de Europese Dienst voor extern optreden, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de president, de premier, de regering en het parlement van Armenië, en de president, de regering en het parlement van Azerbeidzjan.